KINNITATUD
Keskkonnaameti
[Registreerimise kuupäev]
korraldusega nr [RegNr]

HAAVAKANNU LOODUSALA (LOODUSKAITSEALA) KAITSEKORRALDUSKAVA

ERSI

KESKKONNAAMET

ŠVEITSI–EESTI
koostööprogramm

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Kaasrahastanud Šveitsi riik majanduslike ja sotsiaalsete erinevuste vähendamiseks Euroopa Liidus.

Keskkonnaamet 2026

Sisukord

1. ALA ISELOOMUSTUS 5
1.1. Uuritus 6
1.1.1. Läbiviidud inventuurid ja uuringud 6
1.2. Riiklik seire 7
2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID 8
2.1. Elupaigatüübid 9
2.2. Liigid 12
3. MÕJUTEGURID, MEETMED JA TEGEVUSED 15
4. KAVANDATUD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED 16
4.1. Liigiinventuurid 18
4.2. Roheka õõskeele kasvukohtade taastamine ja hooldamine 18
4.3. Pärandniitude taastamine 18
4.4. Pärandniitude hooldamine 19
4.5. Infotahvlite koostamine ja paigaldamine 19
4.6. Kaitsekorralduskava andmete ülevaatamine ja tulemuslikkuse hindamine 19
5. TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE 20
6. KÜLASTUSKORRALDUS 22
LISA 1. MÕJUTEGURITE JA MEETMETE SELGITUSED 25

TÖÖVERSIOON

Eessõna

Kaitsekorralduskava on koostatud vastavalt määrusele „Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine".

Kaitsekorralduskava annab soovitused kaitstava ala valitsejale kaitse-eesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandatele isikutele.

Kaitsekorralduskava on koostatud tähtajatult. Kava vaadatakse üle ja vajadusel uuendatakse vähemalt iga 12 aasta tagant (vaadatakse üle eesmärgid ja tegevused), kuid põhjendatud juhtudel uuendatakse kava ka varem (väärtuste kaitse tagamise eesmärgil lähtuvalt tulemuslikkuse hindamise või uue inventuuri andmetest).

Kava sisaldab ala üldiseloomustust, alal leiduvate loodusväärtuste kaitse-eesmärke, mõjutegureid, vajalikke kaitsemeetmeid ja kaitsekorralduslikke tegevusi, tulemuslikkuse hindamist, ala ja selle väärtuste tutvustamist ning külastuskorraldust.

Kava koostas Lissel Tanni ning kava koostamist koordineeris Gert Enno. Kava koostamisel kaasamiskoosolekuid ei toimunud.

Kava juures on tegevuste ja kaitse-eesmärkide kaardikihid, mis on tab/shp formaadis.

TÖÖVERSIOON

Kasutatud lühendid, mõisted ja selgitused

EELIS – Eesti Looduse Infosüsteem
Elupaigatüüp – elupaik, mis vastan loodusdirektiivi I lisas nimetatud tüübile.
FRV (*favourable reference value*) – soodne võrdlusväärtus. Nii levila kui ka pindala soodsa või ebasoodsa seisundi kindlakstegemiseks on vaja kehtestada neile parameetritele künnisväärtused. Neid künnisväärtusi nimetatakse soodsateks võrdlusväärtusteks
Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine – kaitsekorralduse tõhususe analüüsimine vastavalt kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamise metoodikale, mille eesmärk on hinnata, kas looduskaitse meetmed tagavad alapõhiste kaitse-eesmärkide täitmise ja väärtuste seisundi paranemise
Kaitseväärtus – kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk)
KAUR – Keskkonnaagentuur
KE – kaitse-eeskiri
KeA – Keskkonnaamet
KKK – kaitsekorralduskava
KOV – kohalik omavalitsus
LKA – looduskaitseala
LKS – looduskaitseseadus
LoA – loodusala (loodusdirektiivi I ja II lisas nimetatud elupaigatüüpide või liikide kaitseks asutatud ala)
LoD – loodusdirektiiv (käsitleb ohustatud elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsepõhimõtteid)
MaRu – Maa- ja Ruumiamet
MKA – maastikukaitseala
Mõjutegur (impact) – ohutegur + survetegur
Ohutegur (threat) – kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist mõjutada võiv tegur (mõju veel ei ole, aga võib tekkida)
PV – piiranguvöönd
Pärandniit – poollooduslik kooslus looduskaitseseaduse mõistes
RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus
SDF (standard data form) – Natura standardandmebaas ehk standardne andmevorm
Seisundi parandamine – arvestatava looduskaitselise seisundiga (C) elupaikade seisundi parandamine (kraavide sulgemine, looduslikule arengule jätmine jms)
SKV – sihtkaitsevöönd
Survetegur (pressure) – kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist mõjutav positiivne või negatiivne tegur (näiteks intensiivne maakasutus, reostuskoormus, häiringud, karjatamine jms)
Säilitamine – olemasolevate väärtuste säilitamine (seisund ei muutu halvemaks, säilitamine ei
Taastamine – tegevused, mis on seotud olemasolevate, kuid halvenenud struktuuriga elupaigatüüpide taastamisega (näiteks pärandniidud, sood)
Tulemuslikkuse hindamine – kavaga ettenähtud tegevuste täitmise kontroll

TÖÖVERSIOON

1. ALA ISELOOMUSTUS

Tabel 1. Ala iseloomustus

Ala nimi	**Haavakannu loodusala (EE0060207), pindala 1226,68 ha**
Alal asuvad kaitstav ala	Haavakannu looduskaitseala (KLO1000673), pindala 1912,4 ha
Asukoht ja piirid	Keskkonnaportaal, Maa- ja Ruumiameti kaardirakendus
Kaitsekord	Vabariigi Valitsuse määrus "Haavakannu looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri", Vabariigi Valitsuse korraldus „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri" p 41, Looduskaitseseadus § 14, § 27
Kaitseväärtuste paiknemine/maaomand/kõlvikuline jaotus[1]	Keskkonnaportaal

Haavakannu loodusala (looduskaitseala) paikneb Pandivere kõrgustiku maastikurajooni keskosas. Piirkonna mullastikku ja reljeefi on valdavalt määranud jääajaga kaasnenud aluskorra kõrgendiku kulutusrežiim. Kaitsealale iseloomulikud kooslused on puisniidud ja nende kinnikasvamisel kujunenud mets. Kaitseala metsad on peamiselt kuuse või männi enamusega segametsad, kus kasvab palju tammesid. Kavaga on planeeritud pärandniitude taastamine ja hooldamine. Metsakooslused jäetakse looduslikule arengule. Lisaks on plaanis teostada kaitsealal liigiinventuure.

[1] Ava töölaud portaalis, vali vaade – Kaitstavad alad või Natura alad, selle alt rippmenüüst vali ala, mille kohta infot soovid. Ei kuvata I ja II kaitsekategooria liigi isendite leiukohti.

1.1. Uuritus

1.1.1. Läbiviidud inventuurid ja uuringud

Tabel 2. Läbiviidud inventuurid ja uuringud

Inventuuri/ uuringu nimi	Tüüp	Inventeeritav/ uuritav väärtus	Aasta	Inventuuri/ uuringu läbiviija	Märkused
Natura inventuur 2002	Inventuur	Metsaelupaigatüübid	2002	Helm, A., Pesur, T	Inventuuri käigus kaardistati ka metsamaa kõlvikule jäävad puisniidud
Kaitsealuste samblike uuring	Inventuur	Samblikud	2003	Suija, A., Lõhmus, P	Uuringu *Inventory of Lichens in Oak Forests around Rakvere*, Lääne Virumaa raames
Haavakannu loodusala 2009. a metsainventuurid	Inventuur	Metsaelupaigatüübid Pärandniidud	2009	OÜ Terrapro	Inventuuri käigus kaardistati ka metsamaa kõlvikule jäävad puisniidud. Metsainventuurid hõlmasid ainult loodusalasse jäävat osa, st Laanemetsa sihtkaitsevööndis ei ole metsade inventuuri tehtud.
Puisniitude kaardistamine kaitsekorralduskava koostamise käigus	Inventuur	Pärandniidud	2010	Mati Kose	
Haavakannu loodusala inventuur 2015	Inventuur	Metsaelupaigatüübid Pärandniidud	2015	OÜ Metsaruum	Inventuuri käigus kaardistati ka metsamaa kõlvikule jäävad puisniidud. Metsainventuurid hõlmasid

FOUNDATION

					ainult loodusalasse jäävat osa, st Laanemetsa sihtkaitsevööndis ei ole metsade inventuuri tehtud.
Lääne-Viru maakonna piiranguvööndite metsaelupaikade inventuur	Inventuur	Metsaelupaigatüübid	2024	OÜ Metsaruum	
Roheka õõskeele kasvukohtade inventuur	Inventuur	Soontaimed	2026	OÜ Bifolia	Anda kaasaegne ülevaade I kaitsekategooria liigi rõheka õõskeele arvukusest seisundist ja leviku ulatusest muuhulgas Haavakannu looduskaitsealal olevates EELISe kasvukohtades.

1.2. Riiklik seire[2]

Haavakannu looduskaitsealal ei teostata kaitse väärtustele seiret. Küll aga teostatakse kaitsealal maastike kaugseiret; hirvlaste pabulaloendust; kahepaiksete ja roomajate seiret; nahkhiirte seiret ja päevaliblikate ning tolmeldajate seiret.

TÖÖVERSIOON

[2] Seire andmed on leitavad Keskkonnaseire infosüsteemist (KESE)

2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID

Haavakannu loodusala kaitse-eesmärkideks on liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), puisniidud (6530*), vanad laialehised metsad (9020*), rohunditerikkad kuusikud (9050). Lisaks on kaitse-eesmärgiks liik, kelle elupaika kaitstakse: kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*). Haavakannu looduskaitseala kaitse-eesmärkideks on lisaks eelnimetatule ka kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210*) ja vanad loodusmetsad (9010*). Lisaks on siseriiklikuks kaitse-eesmärgiks lisaks kaunis kuldkingale ka rohekas õõskeel (*Coeloglossum viride*), punane tolmpea (*Cephalanthera rubra*), harilik kopsusamblik (*Lobaria pulmonaria*) ja metsis (*Tetrao urogallus*). Loodusalal esineb veel elupaigatüüpi aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), millele tehakse antud kavas ettepanek lisada nii siseriiklikuks kui ka loodusala kaitse-eesmärgiks.

TÖÖVERSIOON

2.1. Elupaigatüübid

Tabel 5. Elupaigatüüpide kaitse-eesmärgid

Kaitseväärtus KE – kaitse-eeskirjas nimetatud liik (jah/ei) LoD – loodusdirektiivi lisa number LoA – loodusala kaitse-eesmärgiks nimetatud (jah/ei)	**Kava koostamisel olemasolevad andmed**			**Kaitse eesmärk**		**Esinduslikkus[3]**	**Üldine LK väärtus[4]**	**Panus (%)[5]**
	P (ha)	**LK seisund[6]**	**Andmekvaliteet**	**Sõnaline selgitus[7]**	**P (ha)**			
6210* Kuivad niidud lubjarikkal mullal KE – jah, LoD – I, LoA - ei	4,5	B	täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	• säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund • muu (täpsustus märkustes)	4,5	B	B	0,15-0,09
Märkused: Lisada loodusala kaitse-eesmärgiks. SDF-is on elupaigatüüp tärnita. 100% andmetest olemas. SDF-i muuta pole vaja. Elupaigale on märgitud 20% kaasnevaks 6510, polügoon on 5,6 ha kokku.								
6270* Liigirikkad niidud lubjavaesel mullal KE – jah, LoD – I, LoA - jah	21,2 1,3	A B	põhineb peamiselt väga piiratud andmetega ekspertarvamusel	säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund	22,5	A	B	0,75-0,45
Märkused: Osadel elupaigapolügonidel puuduvad märkused, inventeerija, inv.kp ja ühel polügoonil puudub ka esinduslikkus ja taastatavus. U 60% andmetest olemas. SDF-i muuta pole vaja.								

[3] Elupaigatüübi esinduslikkus (keskmistatud): A – väga hea, B – hea, C – arvestatav, p – potentsiaalne, X – teadmata. Andmed EELIS-st 23.02.2026 seisuga. Täpsemalt: metsaelupaigatüüpide inventeerimise juhend, niiduelupaigatüüpide inventeerimise juhend, järve-elupaigatüüpide inventeerimise juhend, soo-elupaigatüüpide inventeerimise juhend

[4] Üldine looduskaitseline väärtus (keskmistatud): A – väga kõrge, B – kõrge, C – keskmine, X – teadmata. Andmed EELIS-st 23.02.2026 seisuga.

[5] Veeru täisnimi: Panus üldpindalasse (%). 2019. a loodusdirektiivi aruande andmete põhjal. Numbrid näitavad, milline on selle loodusala elupaigatüüpide osakaal kogu Eesti elupaigatüüpide pindalast

[6] Looduskaitseline seisund (*Conservation*): A – väga hästi säilinud, B – hästi säilinud, C – keskmiselt säilinud või osaliselt rikutud, X – säilimise aste teadmata. Andmed EELIS-st 23.02.2026 seisuga.

[7] Kaitse-eesmärke seatakse LK seisundist lähtuvalt.

TOOTERSION

Kaitseväärtus KE – kaitse-eeskirjas nimetatud liik (jah/ei) LoD – loodusdirektiivi lisa number LoA – loodusala kaitse-eesmärgiks nimetatud (jah/ei)	**Kava koostamisel olemasolevad andmed**			**Kaitse eesmärk**		**Esindus-likkus[3]**	**Üldine LK väärtus[4]**	**Panus (%)[5]**
	P (ha)	**LK seisund[6]**	**Andmekvaliteet**	**Sõnaline selgitus[7]**	**P (ha)**			
6510 Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud KE – ei, LoD – I, LoA - ei	13,33 1,11 0,58	A B C	põhineb peamiselt piiratud hulga andmete ekstrapoleerimisel	• säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund • parandada elupaigatüübi seisundit • muu (täpsustus märkustes)	14,11 0,58	B	B	0,37
Märkused: Lisada loodusala ja siseriiklikuks kaitse-eesmärgiks. Koosneb kahest tükist (13 ha ja 0,6 ha), millest suurem on hoolduses. Suurem tükk on uus ala, inventeeritud 2024. 100% andmetest on olemas.								
6530* Puisniidud KE – jah, LoD – I, LoA - jah	121,9 60,7 55,5	A B C	põhineb peamiselt piiratud hulga andmete ekstrapoleerimisel	• säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund • parandada elupaigatüübi seisundit	182,6 55,5	B	B	11,9-5,95
Märkused: Osadel polügoonidel on puudu märkused, seisundi näitajad, inventeerijaid ja/või inv.kp. U 75% andmetest olemas. SDF-i muuta pole vaja								
9010* Vanad loodusmetsad KE – jah, LoD – I, LoA - ei	19 29,2 12,1	A B C	põhineb peamiselt piiratud hulga andmete ekstrapoleerimisel	• säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund • suurendada elupaigatüübi pindala • parandada elupaigatüübi seisundit • muu (täpsustus märkustes)	48,1 109,1 12,1	C	B	0,09
Märkused: Lisada loodusala kaitse-eesmärgiks. SDF-i järgi pindalaline puudujääk 3 ha. SKV-s on pot.elupaikasid 109,1 ha. Osadel polügoonidel on puudu märkused ja seisundi näitajad. U 75% andmetest olemas.								
9020* Vanad laialehised metsad	17,2 41,7 31,7	A B C	põhineb peamiselt piiratud hulga andmete ekstrapoleerimisel	• säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund • parandada elupaigatüübi seisundit	59 31,7	B	B	1,28

Kaitseväärtus KE – kaitse-eeskirjas nimetatud liik (jah/ei) LoD – loodusdirektiivi lisa number LoA – loodusala kaitse-eesmärgiks nimetatud (jah/ei)	**Kava koostamisel olemasolevad andmed**			**Kaitse eesmärk**		**Esindus-likkus[3]**	**Üldine LK väärtus[4]**	**Panus (%)[5]**
	P (ha)	**LK seisund[6]**	**Andmekvaliteet**	**Sõnaline selgitus[7]**	**P (ha)**			
KE – jah, LoD – I, LoA - jah								
Märkused: SDF-i järgi pindalaline puudujääk 2,5 ha. Osa 9020* elupaikadest on 2024. aastal määratud kas 9010* pot.elupaigaks või 0-ks. Muudatuste põhjusteks oli varasem vale määrang. Osadel polügoonidel on puudu märkused. U 90% andmetest olemas.								
9050 Rohunditerikkad kuusikud KE – jah, LoD – I, LoA - jah	70,6 28,6 19,3	A B C	põhineb peamiselt piiratud hulga andmete ekstrapoleerimisel	• säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund • parandada elupaigatüübi seisundit	99,16 19,33	C	B	1,33
Märkused: SDF-I muuta pole vaja. Osadel polügoonidel on puudu märkused. U 80% andmetest olemas.								

TÖÖVERS

2.2. Liigid

Haavakannu loodusala kaitse-eesmärgiks on taimeliik kaunis kuldking *(Cypripedium calceolus)* ning tema elupaik. Haavakannu looduskaitseala kaitse-eesmärgiks on lisaks eelnimetautd liigile ka rohekas õõskeel (*Coeloglossum viride*), punane tolmpea (*Cephalanthera rubra*), harilik kopsusamblik (*Lobaria pulmonaria*) ja metsis (*Tetrao urogallus*) ning nende elupaikade kaitse.

Lisaks leidub kaitsealal ka III kaitsekategooriast haava-tardsamblikku (*Leptogium saturnium*), haavanäätsa (Junghuhnia pseudozilingiana), harilikku käoraamatut (*Gymnadenia conopsea*), harilikku neersamblikku (*Nephroma parile*), hiireviud (*Buteo buteo*), kahelehist käokeelt (*Platanthera bifolia*), laanepüüd (*Tetrastes bonasia*), pruunikat pesajuurt (*Neottia nidus-avis*), puna-näsasamblikku (*Lecidea erythrophaea*), rukkirääku (*Crex crex*), sulgjas õhikut (*Neckera pennata*), suurt käopõllu (*Listera ovata*) ja vööthuul-sõrmkäppa (*Dactylorhiza fuchsia*). II kaitsekategooriast leidub Haavakannu loodusalalt lisaks must limasamblikut (*Collema nigrescens*), sõrmjas tardsamblikku (*Scytinium teretiusculum*) ja väike käopõllu (*Neottia cordata*).

TÖÖVERSIOON

Tabel 6. Liikide kaitse-eesmärgid

Kaitseväärtus ja ladinakeelne nimetus LKS – kaitsekategooria (I; II; III) KE – kaitse-eeskirjas nimetatud (jah/ei) LiD – linnudirektiivi lisa number LoD – loodusdirektiivi lisa number LiA – linnuala kaitse-eesmärgiks nimetatud (jah/ei) LoA – loodusala kaitse-eesmärgiks nimetatud (jah/ei)	**Kava koostamisel olemasolevad andmed**			**Kaitse-eesmärk**	**Panus (%)[8]**
	Populatsiooni suurus (min-max, täpne suurus/elupaiga pindala)	**Ühik[9]**	**Andmekvaliteet**		
Natura loodusala eesmärgid					
Kaunis kuldking (Cypripedium calceolus) Ohulähedane (NT)[10] LKS – II, KE – jah, LoD – II, LoA - jah	834	puhmikut	põhineb peamiselt piiratud hulga andmete ekstrapoleerimisel	muu	
Märkused: pooled andmed on aastastest 2000-2012, on ka uuemaid, kuid ülepinnalist liigiinventuuri pole olnud. **Kaitse-eesmärk muu: Teostada liigiinventuur.** Peale inventuuri läbiviimist ja andmete sissekandmist saab seada korrektse kaitse-eesmärgi.					
Siseriiklikud eesmärgid					
Rohekas õõskeel (Coeloglossum viride) Kriitilises seisundis (CR)[11] LKS – I, KE – jah, LoD – ei, LoA - ei	13/8,6 351	leiukohta/ha taime	täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	parandada liigi elupaiga kvaliteeti (võttes arvesse ka häiringuid ja suremustegureid)	
Märkused: Inventuuriga leiti Haavakannu leiukohtades kokku hinnanguliselt 351 taime, millest 253 olid generatiivsed ja 98 vegetatiivsed. 2026. aastal tehtud inventuuris on välja toodud, et Haavakannu LKA-l on roheka õõskeele potentsiaal 150 hektarit, ning aruandes tehakse ettepanek teha täiendav inventuur laiemale alale – keskenduda madalama rohustuga kohtadele ja metsaservadele, mis on inventuuriga tõendanud hea sobivusega alaks ning					

[8] Veeru täisnimi: Panus soodsasse seisundisse/üldarvukusse. Numbrid näitavad, milline on selle loodusala liikide osakaal liigi kaitse tegevuskavade soodsast seisundist või liikide osakaal 2019. aasta loodusdirektiivi aruande liikide üldarvukusest. Kui veerus pole väärtust märgitud, siis puudub liigi tegevuskava või liigi tegevuskavas pole seatud arvulisi (pindala või isendid) eesmärke või puudub liigil arvuline hinnang loodusdirektiivi aruandluses.

[9] Kasutatavad ühikud: isendite arv (rändajad (r), talvitujad (t), isased – metsis (kukke)), paaride arv (p), taimede arv (õitsvad varred, võrsed), puhmikute arv (taimed), elupaiga/kasvukoha suurus (ha), asustatud puud/kivid (samblad, samblikud, lendorav), asustustihedus (km^2, linnuatlases), atlase ruutude arv (liigi esinemine), leiukohtade arv

[10] Eesti punase nimestiku 2019. aasta hindamise järgi

[11] Eesti punase nimestiku 2017. aasta hindamise järgi

Kaitseväärtus ja ladinakeelne nimetus LKS – kaitsekategooria (I; II; III) KE – kaitse-eeskirjas nimetatud (jah/ei) LiD – linnudirektiivi lisa number LoD – loodusdirektiivi lisa number LiA – linnuala kaitse-eesmärgiks nimetatud (jah/ei) LoA – loodusala kaitse-eesmärgiks nimetatud (jah/ei)	**Kava koostamisel olemasolevad andmed**			**Kaitse-eesmärk**	**Panus (%)[8]**
	Populatsiooni suurus (min-max, täpne suurus/elupaiga pindala)	**Ühik[9]**	**Andmekvaliteet**		
Natura loodusala eesmärgid					
hindamaks kas niitude hooldamine on liigi kasvukohale sobilik. Inventuuris on välja toodud ka vajalikud hooldustegevused, mis on põhjalikumalt lahti kirjutatud peatükk 4.2-s.					
Punane tolmpea (Cephalanthera rubra) Ohualdis (VU)[12] LKS – II, KE – jah, LoD – ei, LoA - ei	11/6,4	leiukohta/ha	põhineb peamiselt väga piiratud andmetega ekspertarvamusel	muu	
Märkused: kõik andmed on pärit aastast 2010-2012. **Kaitse-eesmärk muu: teostada liigiinventuur.** Peale inventuuri läbiviimist ja andmete sissekandmist saab seada korrektse kaitse-eesmärgi.					
Harilik kopsusamblik (Lobaria pulmonaria) Ohualdis (VU) LKS – III, KE – jah, LoD – ei, LoA - ei	6/348,2	leiukohta/ha	põhineb peamiselt piiratud hulga andmete ekstrapoleerimisel	muu	
Märkused: **kaitse-eesmärk muu: teostada liigiinventuur.** Peale inventuuri läbiviimist ja andmete sissekandmist saab seada korrektse kaitse-eesmärgi.					
Metsis (Tetrao urogallus) Ohualdis (VU) LKS – II, KE – jah, LoD – ei, LoA - ei	1/924	kukk/ha (elupaik)	täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	säilitada liigi elupaiga ulatus ja hea kvaliteet ning populatsiooni suurus	0,08
Märkused: Elupaik asub peaaegu täielikult skv-s					

TC

3. MÕJUTEGURID, MEETMED JA TEGEVUSED

Tabel 9. Mõjutegurid, meetmed ja tegevused

Väärtus	Mõjutegur	Kood	Olulisus[12]	Paik-nemine[13]	Meede	Kood	Tegevuse tüüp
Pärandniidud (6210*, 6270*, 6530*)	Põllumajandusmaade hoolduse lakkamine	PA05	tähtis	sees	Olemasolevate ekstensiivsete põllumajandustavade ja põllumajandusmaastiku elementide säilitamine	MA03	pärandniitude hooldustöö
	Märkused: Aktiivne tegevus ptk-s 4.3. Pärandniitude taastamine ja 4.4. Pärandniitude hooldamine						
Rohekas õõskeel	Rohumaade niitmine	PA06	tähtis	sees	Niitmise, karjatamise ja teiste samaväärsete põllumajandustavade kohandamine	MA05	pärandniitude hooldustöö
	Märkused: 2026. aasta roheka õõskeele inventuuris Haavakannul hinnati, et senine pärandniitude hooldustavad ei ole olnud liigile kõige paremad. Oluliseks märgiti seda, et liigi elupaikade hakatakse niitma võimalikult hilja (võimalusel augusti teises pooles) ja niide koristatakse esimesel võimalusel. Täpsemalt peatükk 4.2-s.						

TÖÖVERSIOON

[12] Olulisuse liigitus: tähtis, keskmise tähtsusega, vähetähtis
[13] Paiknemine: kas mõju on loodusala sisene, väline, mõlemad

4. KAVANDATUD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED

Kavandatud kaitsekorralduslikke tegevuste tabelisse on koondatud tööd, mis on vajalikud kaitse-eesmärkide saavutamiseks. Tegevused on planeeritud 12 aasta peale.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:
1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on kaitseväärtuste säilimisele ja toimiva surveteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus (taastamine, taasloomine); kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus (inventeerimine);
2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele ja ohutegurite kõrvaldamisele;
3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele (infotahvlid, külastustaristu).

Tabel 10. Kavandatud kaitsekorralduslikud tegevused

Nr	Tegevuse nimetus	Maht	Ühik	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
Inventuurid, seired, uuringud							
1	Kaitsealuste soontaimede inventuur[14]	1085	ha	Inventuur	KeA	II	2032
2	Hariliku kopsusambliku kasvukohtade ekspertarvamus[15]	436,5	ha	Inventuur	KeA	II	2032
3	Roheka õõskeele elupaikades kordusinventuur	4,97	ha	Inventuur	KeA	II	2032
Hooldus, taastamine ja ohjamine							
4	Kuivad niidud lubjarikkal mullal hooldamine	5,6	ha	Koosluse hooldustöö	Maaomanik	I	Igal aastal
5	Liigirikkad niidud lubjavaesel mullal taastamine	0,4	ha	Koosluse taastamistöö	RMK	I	2030

[14] Inventuuri hõlmata EELISe registris olemasolevad kasvukohad ja lisaks ümberolevad alad, kus liigi esinemise tõenäosus on olemas.
[15] Inventuuri hõlmata EELISe registris olemasolevad kasvukohad ja lisaks ümberolevad alad, kus liigi esinemise tõenäosus on olemas (männikutes liigi esinemise tõenäosus ei ole suur). Eriti tihedalt peaks läbi käima piiranguvööndi ning liigi leidmise korral tuleks märkida ära ka alamkirje.

TÖÖVERSIOON

6	Liigirikkad niidud lubjavaesel mullal taastamine	0,2	ha	Koosluse taastamistöö	Maaomanik	I	2030
7	Liigirikkad niidud lubjavaesel mullal hooldamine	21,1 + 0,2	ha	Koosluse hooldustöö	Maaomanik	I	Igal aastal
8	Liigirikkad niidud lubjavaesel mullal hooldamine	0,8 + 0,4	ha	Koosluse hooldustöö	RMK	I	Igal aastal
9	Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud hooldamine	13,9	ha	Koosluse hooldustöö	Maaomanik	I	Igal aastal
10	Puisniidud taastamine	8,9	ha	Koosluse taastamistöö	RMK	I	2030
11	Puisniidud taastamine	14,5	ha	Koosluse taastamistöö	Maaomanik	I	2030
12	Puisniidud hooldamine	14,6 + 8,9	ha	Koosluse hooldustöö	RMK	I	Igal aastal
13	Puisniidud hooldamine	202,5 + 14,5	ha	Koosluse hooldustöö	Maaomanik	I	Igal aastal
14	Roheka õõskeele leiukohtades (KLO9326313 ja KLO9328132) taastamistööd	0,43	ha	Liigi elupaiga taastamistöö	KeA	I	2028
15	Roheka õõskeele leiukohtades hooldustööd	4,97	ha	Liigi elupaiga hooldustöö	Maaomanik	I	Iga aasta
Taristu, tehnika ja loomad							
16	Infotahvlite koostamine ja paigaldamine	2	tk	Infotahvli rajamine	RMK	II	2032
Kavad, eeskirjad							
17	Kaitsekorralduskava andmete üle vaatamine ja vajadusel uuendamine			Tegevuskava	KeA	I	1 kord kaheteistkümne aasta jooksul
18	Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine			Tegevuskava	KeA	I	1 kord kaheteistkümne aasta jooksul

TÖÖVERSIOON

4.1. Liigiinventuurid

Selleks, et hinnata kaitse tulemuslikkust, on vaja inventeerida kaitsealuseid soontaimi, sh kontrollida üle kauni kuldkinga ja punase tolmpea teadaolevad ja potentsiaalsed kasvukohad. Vastavalt inventeerija pädevusele tuleb kirja panna ka teised kohatud kaitsealused liigid (näiteks kopsusamblik). Inventuuri käigus on vaja hinnata ka kasvukohtade hooldusvajadust.

Kaitsealal on juba taastatud ja on planeeritud taastada mitmeid puisniite, seega võib eeldada, et kopsusambliku kasvutingimused Haavakannu LKA-l on muutunud soodsamaks. Kopsusambliku ja selle kasvukohtade seisundi teada saamiseks tellitakse ekspertarvamus, milles hinnatakse kopsusambliku leiukohtade seisundeid, valgustingimusi ja vajalikke hooldustöid. Oluline on, et märgitakse üles kopsusambliku alamkirjed.

Lisaks on vajalik teostada roheka õõskeele elupaikades ja potentsiaalsetes elupaikades kordusinventuur, et liigi levikut ning elupaigatingimusi paremini hinnata. Kordusinventuur aitaks hinnata kas liigi elupaikade taastamine/hooldamine on olnud liigile hea.

4.2. Roheka õõskeele kasvukohtade taastamine ja hooldamine

Tegevuste tabelis punktid 14 ja 15. 2026. aastal tehtud roheka õõskeele inventuuris Haavakannu LKA-l tuli välja, et liigi leiukohtades oleks vaja muuta hooldustingimusi ning teostada valitud kohtades elupaiga taastamist. Soovituslik oleks teostada liigi elupaikades hooldamist võimalikult hilja (näiteks augusti teises pooles) ning oluline on, et hein niidetakse (mitte hekseldatakse) ja viiakse leiukohast ära esimesel võimalusel.

Kahes leiukohas (KLO9326313 ja KLO9328132) on vaja teha metsaservas taastamistöid, sest puistu on kasvanud alale, kus varasemalt oli õõskeelele sobilik kasvupaik. Valdavalt on probleemiks kuused, kuid raiuda tuleb vajadusel ka nooremat lehtpuud, et ala muutuks avatumaks ning peatada kinnikasvamise protsess. Töödeks sobivaim aeg on oktoobris ja novembris, kui vegetatsiooni periood on läbi ja seemned valminud. Raidmed tuleb leiukohast ära viia.

4.3. Pärandniitude taastamine

Kaitse-eesmärgiks seatud elupaigatüüpide soodsa seisundi hoidmiseks on taastada võsastunud pärandniite. Kaitsekorraldusperioodi vältel on kavas taastada 24 ha pärandniite, et alustada nende regulaarse hooldusega. Taastamise juurde kuulub alati ka juurdepääsude rajamine ja hooldamine, näiteks truubid, teed, platsid, mahasõidud jms.

TÖÖVERSIOON

4.4. Pärandniitude hooldamine

Kaitse-eesmärgiks seatud elupaigatüüpide soodsa seisundi hoidmiseks on vajalik jätkuvalt pärandniite hooldada kas niitmise ja/või karjatamise teel. Niidukoosluste niitmine peab toimuma lähtuvalt konkreetse ala iseloomust ja vajadustest.

4.5. Infotahvlite koostamine ja paigaldamine

2020. aastal kinnitatud Haavakannu looduskaitseala kaitsekorralduskavas oli kajastatud infotahvlite planeerimise koordinaatidesse X:634984.589565708 Y:6563624.86501938 ja X: 638254.319626276 Y: 6565650.18055945. Seda tehtud ei ole, kuid võimalusel võiks selle töösse võtta. Infotahvlitel kajastatakse järgmist: kaarti kaitseala välispiiri ja vööndidega (sh liikumispiirangutega alad); üldiseid ja kaitse-eeskirjast tulenevaid käitumisjuhiseid ja alal olevaid loodusväärtusi. Infotahvlite paigaldamise eest vastutab Riigimetsa Majandamise Keskus, ning see on II prioriteedi töö.

4.6. Kaitsekorralduskava andmete ülevaatamine ja tulemuslikkuse hindamine

Kaitsekorralduskava eesmärgid on seatud tähtajatult. Kava vaadatakse üle ja vajadusel uuendatakse iga 12 aasta tagant (vaadatakse üle eesmärgid ja tegevused), kuid põhjendatud juhtudel uuendatakse kava ka varem (väärtuste kaitse tagamise eesmärgil lähtuvalt tulemuslikkuse hindamise või uue inventuuri andmetest). Tulemuslikkuse hindamine ehk kaitsekorralduskava tegevuste täitmise analüüs tehakse samuti iga 12 aasta tagant, kui toimub regulaarne tegevuste ülevaatamine. Hindamise aluseks tuleb võtta ptk 4 tabel 10 tegevuste nimekiri.

TÖÖVERSIOON

5. TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE

Kaitsekorralduskava eelmise kaitsekorraldusperioodi planeeritud tegevuste hindamine (tabel 11) keskendub kaitsekorralduslike tegevuste täitmise analüüsile, mida teostatakse 12-aastase intervalliga. Vajadusel, kui toimub kava uuendamine või muutmine enne regulaarset ülevaatamist, mille käigus uuendatakse tegevuste tabelit, tuleb läbi viia ka eelmise kaitsekorraldusperioodi planeeritud tegevuste hindamine.

Kaitse tulemuslikkuse hindamine toimub vastavalt Euroopa Liidu rahastuse toel valminud Eesti jaoks kohandatud loodusobjektide kaitse tulemuslikkuse hindamise metoodikale ja selle eesmärk on hinnata laiemalt, kas looduskaitse meetmed tagavad alapõhiste kaitse-eesmärkide täitmise ja kaitseväärtuste seisundi paranemise[16]. Käesoleva kava koostamise käigus ei ole läbi viidud kaitse tulemuslikkuse hindamist.

Kaitsekorralduskava kaitsekorraldusperioodi planeeritud tegevuste hindamisealuseks eelmise kaitsekorralduslike tegevuste tabel.

Tabel 11. Perioodi 2020–2025 kaitsekorralduslike tegevuste tulemuslikkuse hindamine

Tegevuse nimetus	Täitmise ulatus	Märkused
Inventuurid, seired, uuringud		
Hariliku kopsusambliku kasvukohtade ekspertarvamus	Pooleli	Inventuuri tellimine on antud kavas planeeritud tegevuseks. Lisaks on käidud kaitsekorralduslike perioodi jooksul juhuvaatlusi tegemas.
Kaitsealuste soontaimede inventuur	Tegemata	Inventuuri tellimine on antud kavas planeeritud tegevuseks.
Hooldus, taastamine ja ohjamine		
Poollooduslike koosluste taastamine ja hooldamine	Üle poole (50-90%) hooldusest vajavate koosluste pindalast on hooldusesse võetud	Osa eramaadel olevaid taastamata puisniite on PuisniiduLIFE projektialas. Kõik eelmises kavas olevad I prioriteedi taastatavad niidud on kas riigimaal lepinguga või KIK toetusega taastatud pärandniitude all.
Taristu, tehnika ja loomad		
Tähiste paigaldamine (2 tk)	Tehtud	Asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud külastustaristu virtuaalkontoris on eelnevas kaitsekorralduskavas olevad paigaldatavad tähised RMK poolt märgitud olemasolevateks.
Infotahvlite paigaldamine (2 tk)	Tegemata	Eelpool nimetatud külastustaristu virtuaalkontoris ei ole alale märgitud olemasolevaid ega kavandatavaid infotahvleid.

[16] Bioloogilise mitmekesisuse kaitsemeetmete tulemuslikkuse hindamise raamistik Eestis. Kättesaadav: Bioloogilise mitmekesisuse kaitsemeetmete tulemuslikkuse hindamise raamistik Eestis | Keskkonnaamet

TÖÖVERSIOON

Kavad, eeskirjad		
Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse vahehindamine ja uuendamine	Tehtud	Käesolevas kavas on tehtud eelmisele kavale vahehindamine.

TÖÖVERSIOON

6. KÜLASTUSKORRALDUS

Haavakannu LKA lääneosast läheb läbi Penijõe-Aegviidu-Kauksi matkatee, mida haldab Riigimetsa Majandamise Keskus. Kaitsealale jääb vaid umbes 1,2 km pikkune lõik, kuid osa matkateest kulgeb kaitseala vahetus läheduses. Kaitsealast peaaegu 1 km kaugusel, endise Kadila raketibaasi territooriumil, asub matkaraja osana Raketibaasi lõkkekoht koos telkimisvõimalusega. Spetsiaalselt Haavakannu LKA väärtusi tutvustavat õpperada jm külastustaristut kaitsealale rajatud ei ole. Ligipääs kaitsealale on hea, seda läbivad heas korras metsateed. Kaitseala külastavad peamiselt seenelised, jahimehed ja mõnest spetsiaalsest loodusväärtusest (nt kaitsealusest liigist) huvituvad inimesed. Lisaks sõidab osa inimesi kaitsealast läbi seal peatumata. Kaitsealale paigaldati 2024. aastal tähised, mis eelmises kaitsekorralduskavas olid märgitud planeeritavateks. Kaitseala on hästi tähistatud, kaitsealal asub 29 tähist (joonis 1). Hetkel on puudu eelmises kaitsekorralduskavas käsitletud infotahvlid, mis käesolevas kavas on märgitud planeeritavaks tegevuseks (joonis 2).

Külastust reguleerib Haavakannu LKA kaitse-eeskiri, mille järgi on inimestel üldiselt lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal. Erandiks on Raeküla sihtkaitsevöönd, kus 1. veebruarist 30. juunini ei tohi väljaspool teid viibida. Liikumispiiranguga ala on looduses tähistatud. Telkimine ja lõkketegemine on lubatud õuealal ja kohas, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud. Samuti on telkimine lubatud piiranguvööndis asuval eramaal. Muul juhul on telkimiseks ja lõkketegemiseks vaja kaitseala valitseja (Keskkonnaameti) nõusolekut. Avalikke üldkasutatavaid lõkke- ja telkimiskohti kaitsealal ei ole, selline võimalus on umbes 1 km kaugusel Raketibaasi lõkkekohas. Rahvaürituste korraldamisele on seatud osalejate piirarvud, millest rohkemate korral tuleb küsida Keskkonnaameti luba.

TÖÖVERSIOON

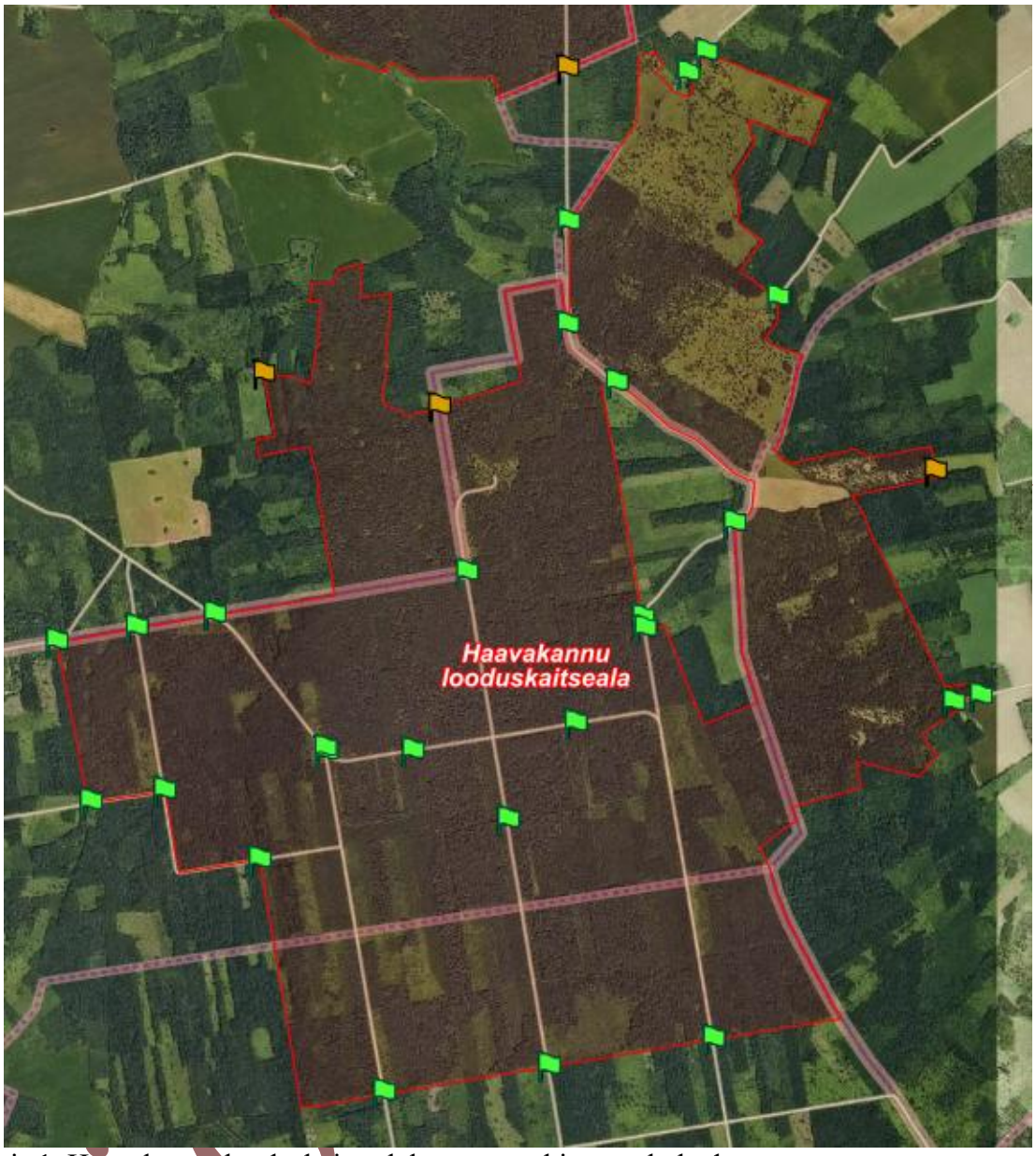

Joonis 1. Haavakannu looduskaitsealal asuvate tähiste asukohad.

Töö

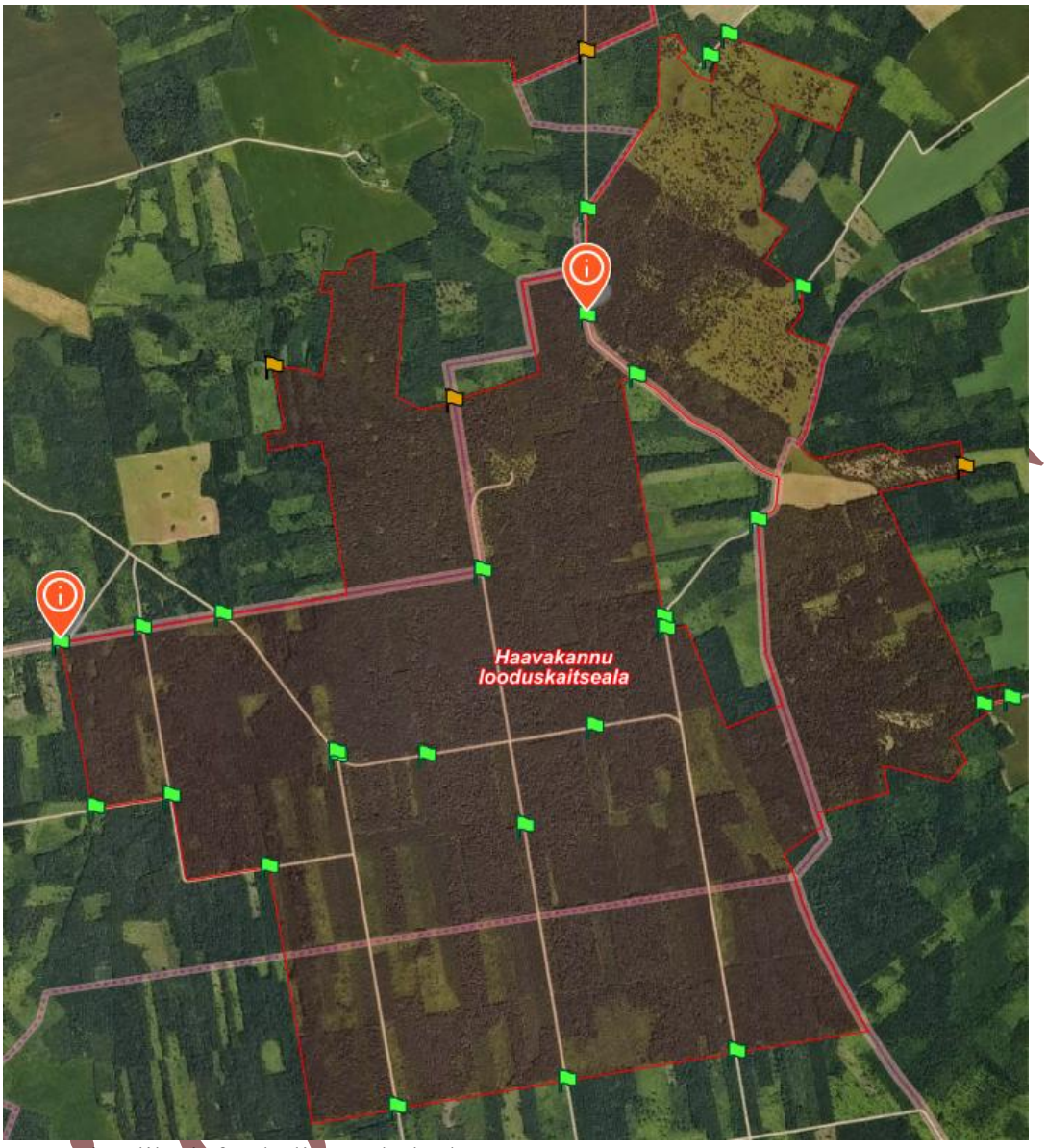

Joonis 2. Võimalike infotahvlite asukohad punasega.

TÖÖ

LISA 1. MÕJUTEGURITE JA MEETMETE SELGITUSED

Kood	Mõjutegur	Kood	Meede
PA05	**Põllumajandusmaade hoolduse lakkamine**	**MA03**	**Olemasolevate ekstensiivsete põllumajandustavade ja põllumajandusmaastiku elementide säilitamine**
Traditsiooniliste põllumajandustavade ja majandamise lõpetamine rohumaadel ja muudes põllumajandussüsteemides, näiteks niitmise või traditsiooniliste karjatamistavade lõpetamine, seega ka vastavate põllumajanduslike elupaikade (nt puisniitude) kasutusviiside lõpetamine. Hoolduse lakkamine võib viia ala võsastumise ja liigilise koosseisu vaesustumiseni. Hõlmab ka olukordi, mis on tingitud ebapiisavast või puudulikust looduskaitsekorraldusest.		Olemasoleva haritava või karjatatava maa ekstensiivsete põllumajandustavade, näiteks ekstensiivse karjatamise, niitmise või traditsioonilise põletamise säilitamine ning väikeste maastikuelementide (nt ökotonid, hekid, kivimüürid, tiigid, väikesed metsatukad, põldude servad, kraavid ja looduslikud rajad) kaitsmine. See hõlmab ka hekkide loodussõbralikku majandamist.	
PA06	**Rohumaade niitmine**	**MA05**	**Niitmise, karjatamise ja teiste samaväärsete põllumajandustavade kohandamine**
Valed niitmistehnikad või -ajastus, näiteks niitmine sobimatul ajal, liiga sage niitmine, rohumaade niitmiseks ebasobiva või ebapiisava tehnika kasutamine või pärast niitmist hekseldatud heina maha jätmine (multšimine). Niitmise tagajärjel võivad kaduda loomastikle olulised elupaigad. Hõlmab ka olukordi, mis on tingitud ebapiisavast või puudulikust looduskaitsekorraldusest.		Rohumaade niitmise või kariloomade karjatamise sageduse, meetodite ja/või ajastuse kohandamine elupaikade säilitamiseks, nende seisundi parandamiseks või liikide (nt pesitsevate lindude) kahjustamise vältimiseks. See hõlmab ka muude samaväärsete tegevuste (nt põletamine) kohandamist ja haldamist. Hõlmab näiteks intensiivselt majandatava rohumaa muutmist ekstensiivsemaks või kariloomade tallamise vähendamist.	

TÖÖVERSIOON